

Posudek oponenta na diplomovou práci Jiřího Nováka: Přestupové hnutí v Mělníku roku 1921, Praha FHS UK 2014, 174 s. + příl.

Předložená diplomová práce je věnována sondě do problematiky tzv. přestupového hnutí s geografickým zaměřením na oblast Mělníka. Jedná se o důležitý problém československých dějin počátku 20. let, který souvisí s poválečnou situací v novém státě. Problematika reflektuje nejen snahu odklonu od tradičních prvků (po vymanění se z vlivu Vídně i vymanit se z vlivu Říma), ale i náboženskou situaci na počátku existence meziválečného Československa, které se deklarovalo jako sekulární stát, nevázející se na žádné náboženství, ale uznávající duch křesťanských hodnot.

Vlastní diplomová práce je rozdělena mimo úvodu a závěru do tří dále strukturovaných kapitol. Takto postavená struktura je logická a odpovídá zpracovávanému tématu. Kladně hodnotí první kapitolu věnovanou metodologii, pramenům a literatuře a rozboru stavu bádání, která doplňuje poněkud povrchně nastíněné cíle v úvodu. S ohledem na stanovené výzkumné otázky bych doporučil věnovat hlubší pozornost závěru, který je příliš stručný a s ohledem na kvalitní zpracování vlastní diplomové práce nepřináší dostatečně formulované a propracované odpovědi. Diplomatem zvolené metody jsou funkční a vyhovují zkoumanému tématu.

Druhá kapitola změřená na společenské a náboženské souvislosti přestupového hnutí s názvem „Předpoklady přestupového hnutí“ je po obsahové stránce dobře zvoleným úvodem do zkoumané problematiky. Diplomant nastínil nejen motivy, ale i jednotlivé aktéry celého procesu vystupování z římsko-katolické církve. Zdařile se mu podařilo vypořádat s rozdílnými pohledy na tuto problematiku v odborné literatuře a kriticky zhodnotit používanou argumentaci. Dílčí závěry, ke kterým diplomant dospívá, ačkoli v mnoha ohledech nejsou překvapivé, jsou dobře doloženy a logicky odůvodněny.

Vlastní jádro představuje třetí kapitola, která sleduje průběh tzv. přestupového hnutí v Mělníku. Na základě primárních pramenů se diplomat zdařile pokusil zhodnotit širší okolnosti a souvislosti celé přestupové akce. Zajímavý je netradičně zvolený postup, kdy na úvod této kapitoly jsou předestřena data ze sčítání v roce 1921 a následně se znalostí těchto dat je podáván předchozí vývoj, kterého jsou vyústěním. Je patrné, že diplomant v této kapitole pracoval s útržkovitými a

nekompletními údaji, které byly obtížně dostupné, přesto se mu však podařilo podchytit hlavní směry a vývojové trendy.

Na předložené diplomové práci oceňuji skutečnost, že je převážně založena na archivních pramenech a systematickém studiu dobové časopisecké literatury (i regionální Mělnické listy a mělnické rozhledy). Připomenout je nutné též skutečnost, že pramenná základna byla značně rozšířena. Dále pozitivně hodnotím autorovu schopnost kriticky pracovat s prameny a literaturou a jasně pojatou koncepcí. Diplomant využil též většinu dostupné literatury k tématu.

Připomínky k diplomové práci jsou jen dílčí. Autorovu interpretaci dat ze sčítání v roce 1921 a z následného v roce 1930 by podle mého názoru bylo vhodné doplnit i předválečným sčítáním v roce 1910 (příslušné svazky Österreichische Statistik jsou dostupné), kde by bylo možné sledovat celkový odklon od římsko-katolické církve. Další připomínky by bylo možné chápat též jako doporučení k dalšímu rozvíjení tematiky, neboť diplomant otevřel řadu otázek, které se týkají vztahu vládní elity i elity Mělníka k „přestupové“ agitaci. Bylo by možné sledovat, jak se zachovaly významné osobnosti tehdejší doby (kultura, politika, apod.). V širším kontextu sledovat roli školy a jednotlivých ideologických směrů na příklon k určité konfesi.

Na závěr mohu konstatovat, že předložená diplomová práce je po odborné stránce na solidní úrovni. Diplomant prokázal schopnost práce s různými typy historických pramenů a s odbornou i časopiseckou literaturou. Volba pramenné základny je adekvátní a odpovídá tématu i vytčeným cílům. Také po gramatické a stylistické stránce je diplomová práce bez vážných vad, ačkoli podrobnější provedení jazykové korekce textu by zajisté prospělo.

Diplomová práci podle mého názoru splňuje kriteria stanovená na diplomové práci, proto diplomovou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení: výborně.

Praha 17. září 2014

Doc. PhDr. et JUDr. Jan Štemberk, Ph.D.